
ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΗΡΑΓΓΩΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΑΣΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

B. Κόλιας
DENCO ΕΠΕ

ΦΟΡΤΙΣΕΙΣ

- **Γεωστατική φόρτιση**
  - δράσεις από το περιβάλλον έδαφος (συμβατότητα μετακινήσεων εδάφους - σήραγγας)
- **Υδροστατική πίεση**
  - ανάλογα με την εκτιμώμενη στάθμη υπογείων υδάτων
  - ελάχιστη τιμή για αντιμετώπιση απόφραξης του συστήματος αποστράγγισης
- **Συστολή ξήρανσης του σκυροδέματος**
  - η ενεργός τιμή (ϵ_s) μπορεί να λαμβάνεται μειωμένη περίπου στο 50% λόγω του ερπυσμού του σκυροδέματος
- **Ομοιόμορφη μεταβολή (T) και Διαφορά (ΔT) θερμοκρασίας**
  - Κατά DS853, ανάλογα με την απόσταση L από το στόμιο

L (m)	$\pm T$ ($^{\circ}\text{C}$)	$\pm \Delta T$
L = 200	30	10
200 < L < 1000	15	10
1000 < L	10	5

- **Πίεση Έκρηξης**

- Σύμφωνα με ΟΣΜΕΟ
- εσωτερική πίεση: $p = 100 \text{ KN/m}^2$
- (όχι κρίσιμη)

- **Σεισμική Δράση**

- Σε υπόγεια έργα, η βασική σεισμική δράση οφείλεται στην κινηματική αλληλεπίδραση έργου - περιβάλλοντος εδάφους
- Η αδρανειακή δράση είναι ασήμαντη
- Δράση πιέσεων κατά τη διέλευση των σεισμικών κυμάτων
- Υπερβολικά δυσμενής όταν βασίζεται σε ελαστική συμπεριφορά του εδάφους

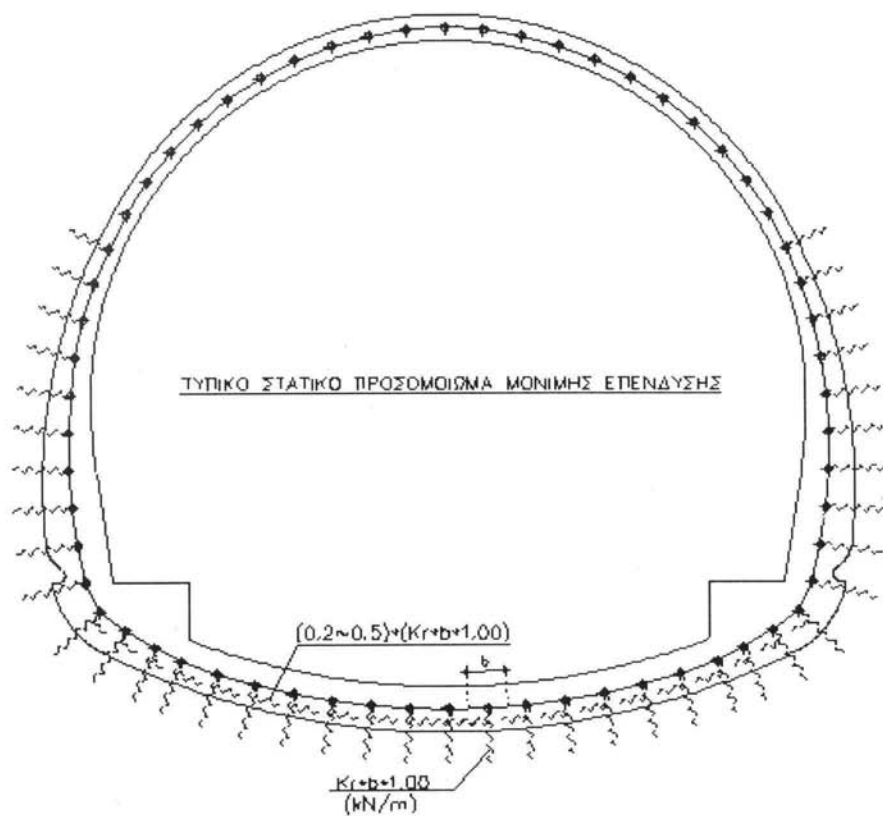
ΑΝΑΛΥΣΗ

- **Προσομοίωμα**

- Στοιχεία δοκών (επένδυση) + ελατήρια (έδαφος)
- Επιφανειακά πεπερασμένα στοιχεία για επένδυση και έδαφος

Στοιχεία δοκού + ελατήρια

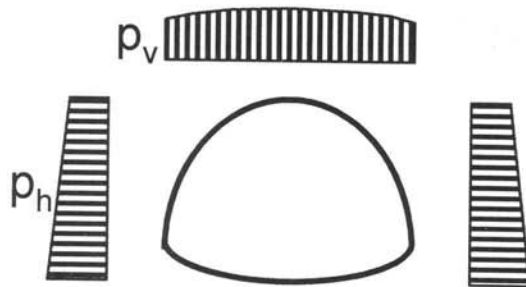
Προσομοίωμα

Στοιχεία δοκού + ελατήρια

Γεωστατική Φόρτιση:

α) Κατακόρυφο φορτίο οροφής (p_v)

- Από εμπειρικές μεθόδους
  - π.χ. Μέθοδος με βάση τον δείκτη ποιότητας RMR
  - επιφόρτιση από ύψος βραχομάζας: $H = \left(1 - \frac{RMR}{100}\right) \cdot b$
  - b είναι το πλάτος της μόνιμης επένδυσης (ισχύει για $RMR > 30\%$) $\Rightarrow H \leq b$ (βλ. και DS853)
- Από ημι-εμπειρικές / θεωρητικές μεθόδους
  - π.χ. μέθοδος Terzaghi
  - συνάρτηση των εδαφικών χαρακτηριστικών c και ϕ
- Όταν τα εδαφικά χαρακτηριστικά είναι δυσμενή ή σημαντικώς υποτιμημένα $\Rightarrow$ μή ρεαλιστικές τιμές

β) Οριζόντιες πιέσεις (p_h)

- Γενικά λαμβάνονται οι ενεργητικές πιέσεις
  - *Προσοχή:* Σε σχετικά ρηχές σήραγγες με σημαντική κλίση της επιφάνειας του εδάφους, οι οριζόντιες πιέσεις δεν είναι αμοιβαία ισόρροπες

- Εδαφικά ελατήρια (θλιπτικά)

- Ακτινική διεύθυνση

- δείκτης εδάφους

$$k_R = \frac{E}{R(1 + \nu)}$$

E = μέτρο ελαστικότητας

ν = συντελεστής Poisson του εδάφους

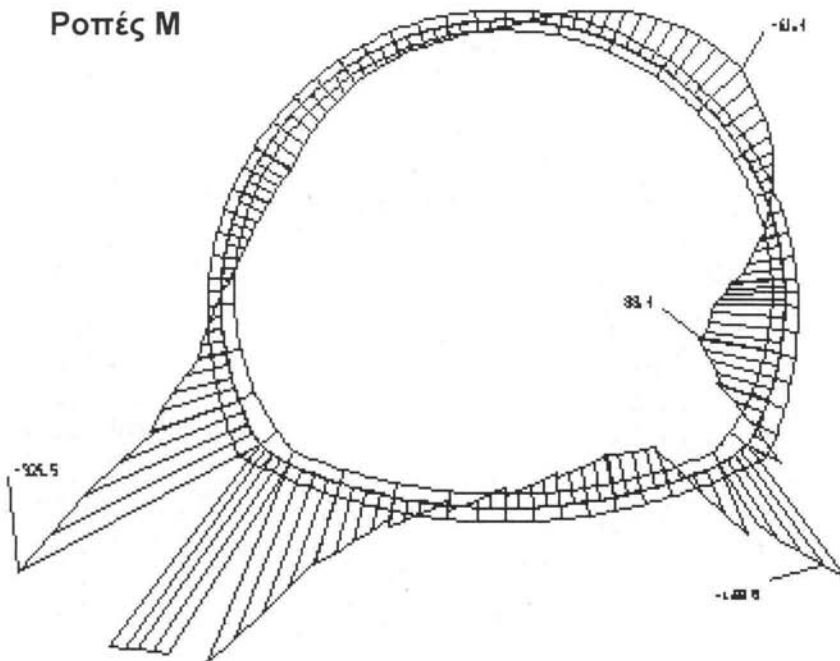
R = ακτίνα ισοδύναμης κυκλικής διατομής

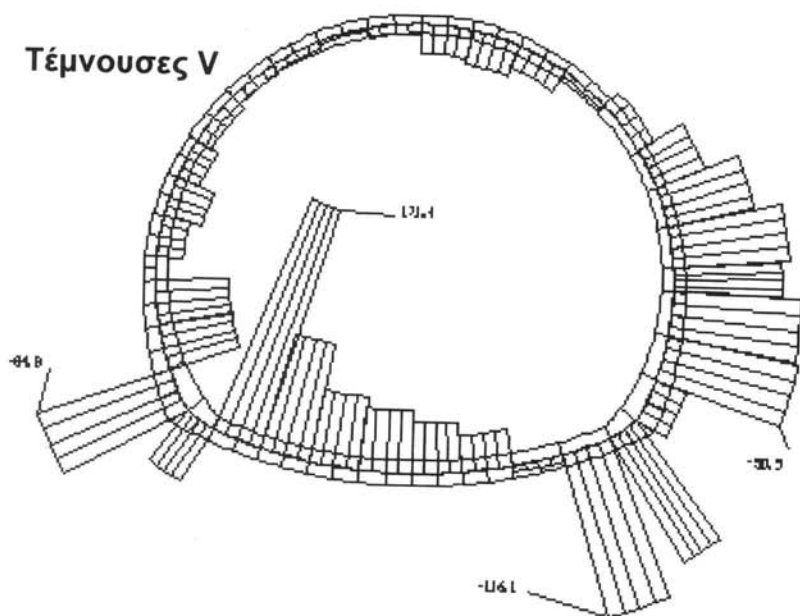
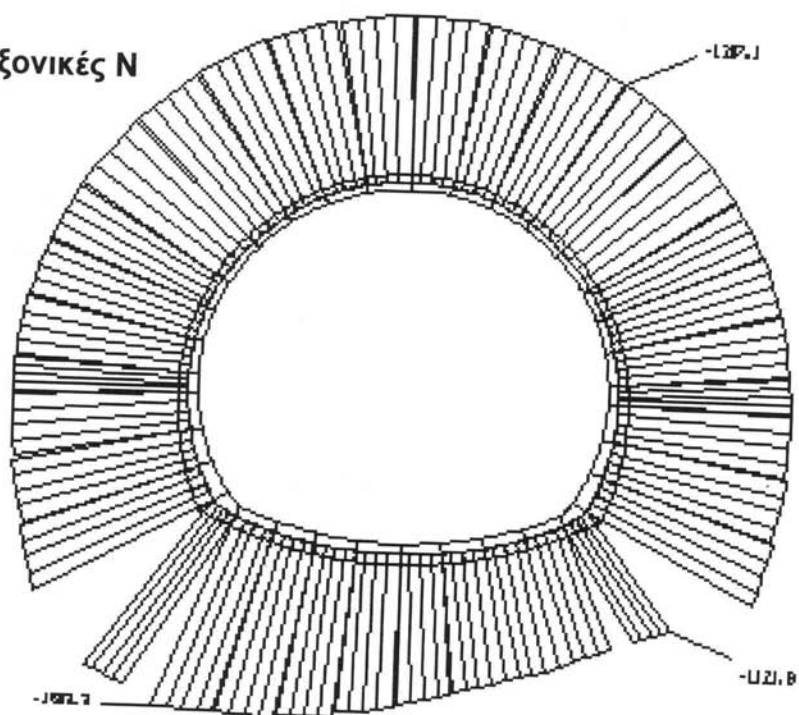
- Εφαπτομενική διεύθυνση

- κατ' εκτίμηση :

$$k_T = (0.2 \div 0.5) k_R$$

Ροπές M

Τέμνουσες V**Αξονικές N**

Επιφανειακά στοιχεία

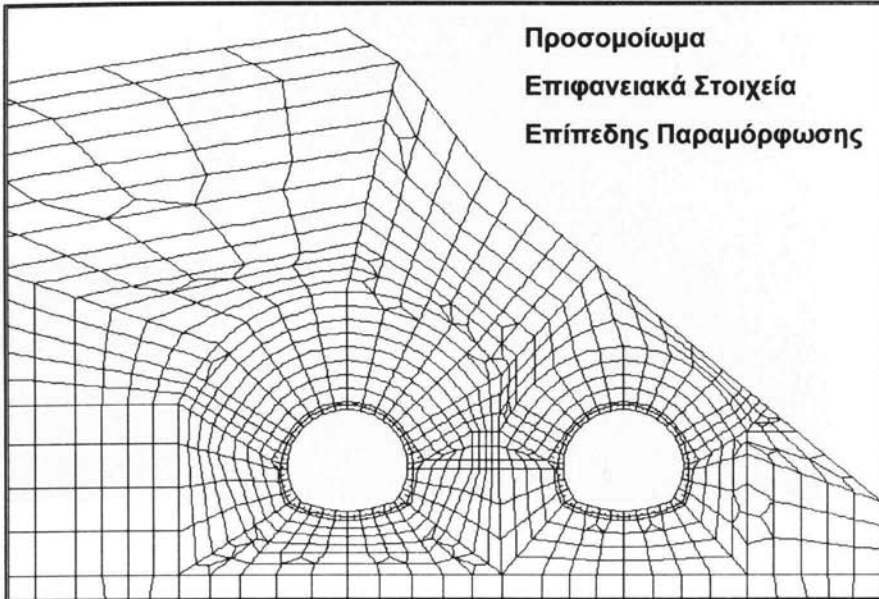
Προσομοίωμα

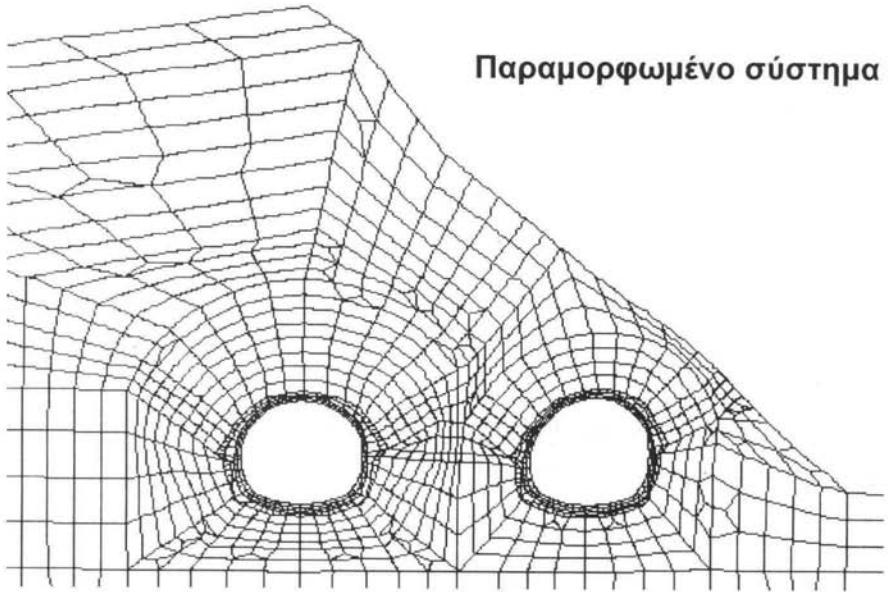
α) Στοιχεία:

- Για το έδαφος συνήθως χρησιμοποιούνται τετραπλευρικά και τριγωνικά στοιχεία με ελαστοπλαστική συμπεριφορά, συνήθως σύμφωνα με το κριτήριο Mohr-Coulomb.
- Για την επένδυση, συνήθως χρησιμοποιούνται ισοπαραμετρικά στοιχεία με ελαστική συμπεριφορά.

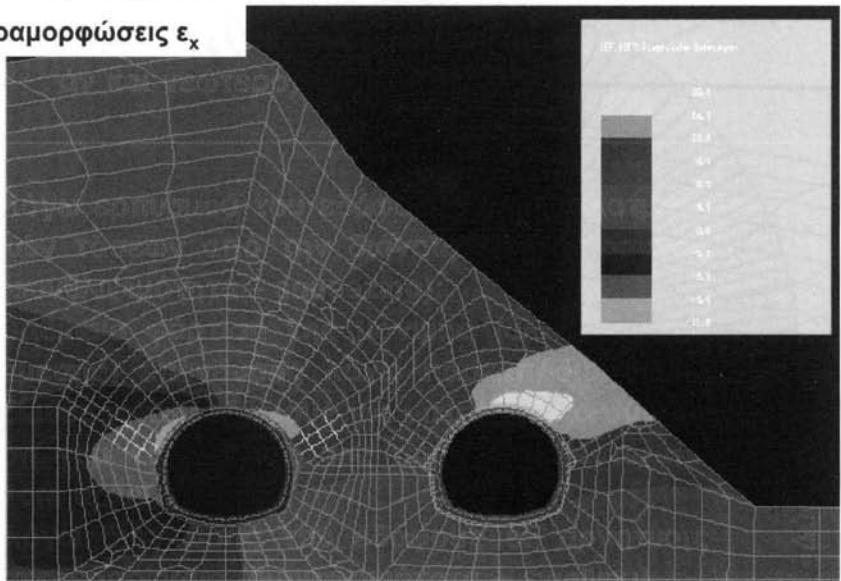
Από τα στοιχεία αυτά είναι εύκολο να προκύψουν αποτελέσματα σε μορφή εντατικών μεγεθών δοκού (N, M, V)

Επιφανειακά Πεπερασμένα Στοιχεία

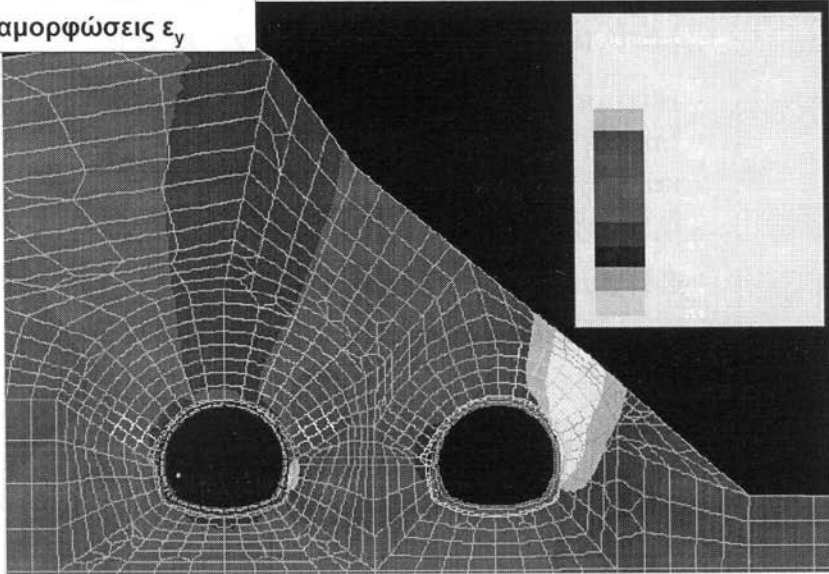

Πλαστικές ανηγμένες
παραμορφώσεις ϵ_x

Πλαστικές ανηγμένες
παραμορφώσεις ϵ_y

β) Ειδικά στοιχεία «επαφής» θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την προσομοίωση διακοπής επαφής ή ολίσθησης, π.χ. σε στεγανωτική μεμβράνη.

γ) Παράμετροι υλικών:

– Στοιχεία Εδάφους

Μέτρο Ελαστικότητας E

Συντελεστής Poisson ν

Γωνία διατμητικής αντοχής ϕ

Συνοχή c

– Στοιχεία σκυροδέματος

Μέτρο Ελαστικότητας E

Συντελεστής Poisson ν

δ) Εντατική Κατάσταση

- Επίπεδη Παραμόρφωση

- κατά την διαμήκη διεύθυνση z : $\varepsilon_z = 0$
- Η τάση στην διεύθυνση αυτή προκύπτει από την αρχική εντατική κατάσταση ($\sigma_x^0, \sigma_y^0, \sigma_z^0$) και τις τάσεις στις εγκάρσιες διευθύνσεις σ_x, σ_y
 $\sigma_z = \sigma_z^0 + \nu((\sigma_x - \sigma_x^0) + (\sigma_y - \sigma_y^0))$
- Σε συνδυασμό με το κριτήριο διαρροής Mohr-Coulomb, οδηγεί στην συνθήκη $\nu \geq \frac{1 - \sin \varphi}{2}$

ε) Παρεχόμενες Δυνατότητες Ανάλυσης

- Ρεαλιστική αποτίμηση της ελαστοπλαστικής συμπεριφοράς του εδάφους
- Αποτίμηση της εξέλιξης της έντασης και της πλαστικοποίησης κατά τις διαδοχικές φάσεις εκσκαφής και κατασκευής της προσωρινής αντιστήριξης (εκτ. σκυρόδεμα + αγκυρώσεις)
- Απαλλαγή από την ανάγκη εμπειρικής/θεωρητικής εκτίμησης κατακόρυφων και οριζόντιων φορτίων της γεωστατικής φόρτισης

στ) Απαιτούμενα δεδομένα

- Γεωμετρία συνολικού συστήματος
- Ιδιότητες υλικών
- Αρχική εντατική κατάσταση ($\sigma_x^0, \sigma_y^0, \sigma_z^0$)
- Συνήθως $\sigma_y^0 = \Sigma \gamma_i \Delta y_i, \quad \sigma_x^0 = \sigma_z^0 = k_0 \sigma_y^0$

- Εκτίμηση της αποτόνωσης (λ) των αρχικών γεωστατικών τάσεων σ_0 , μέχρι την κατασκευή της προσωρινής αντιστήριξης (επίδραση μετώπου)

- Φόρτιση της προσωρινής αντιστήριξης με $(1 - \lambda) \sigma_0$

ζ) Μόνιμη επένδυση

- Κατασκευάζεται εν γένει μετά την συμπλήρωση της σύγκλισης της προσωρινής αντιστήριξης.
  - φορτίζεται μόνον από χρόνια αύξηση της παραμορφώσεως του συστήματος έδαφος - προσωρινή Αντιστήριξη

η) Αίτια

- Ερπυστική παραμόρφωση του εδάφους
- Χαλάρωση αγκυρώσεων λόγω τοπικού ερπυσμού στις θέσεις αγκύρωσης
- Ερπυσμός της επένδυσης από εκτ. σκυρόδεμα

θ) Αποτίμηση των αιτίων

- Συνήθως αγνοείται ο ερπυσμός (όχι συντηρητικό αλλά -εκτός ειδικών περιπτώσεων- χωρίς μεγάλη επίδραση)
- Μηδενίζεται η δράση των αγκυρίων (λογικά συντηρητικό)
- Το εκτοξευόμενο σκυρόδεμα αντικαθίσταται από το αρχικό έδαφος (παράλογο!. Λογικό $\Rightarrow$ μείωση της δυσκαμψίας)

- Σε κάποιες περιπτώσεις αγνοείται η επίδραση της μερικής σύγκλισης ($\lambda = 0$, παράλογο)

ι) Συμπέρασμα (για μόνιμη επένδυση)

- Ανάλυση με πεπερασμένα επιφ. στοιχεία προσφέρει πρόσθετες αξιόπιστες πληροφορίες μόνον σε ειδικές περιπτώσεις.

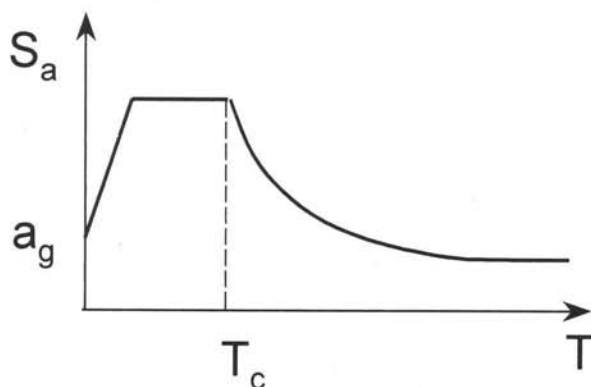
Σεισμική Φόρτιση

- Κινηματική δράση = συμβατότητα παραμόρφωσης εδάφους - σήραγγας
- Εδαφική παραμόρφωση ελεύθερου πεδίου
- Ομοιόμορφη διατμητική παραμόρφωση

$$Y_s = \frac{V_g}{V_s}$$

- v_g = μέγιστη εδαφική ταχύτητα σεισμού σχεδιασμού

Υπολογίζεται από τη μεγ. εδαφική επιτάχυνση a_g και την δεσπόζουσα περίοδο του φάσματος $T_c = T_2$

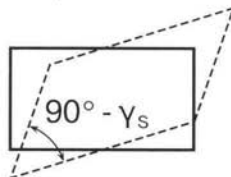
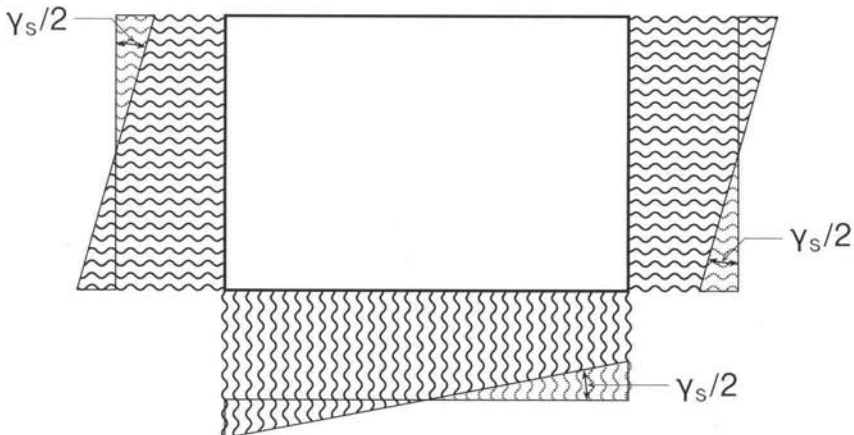
- V_s = ταχύτητα μετάδοσης διατμητικού κύματος σε παραμόρφωση που αντιστοιχεί στην a_g

Υπολογίζεται από την τιμή $V_{s,max}$ για μικρές παραμορφώσεις

	a_g/g		
	$\leq 0,15$	0,20	$\geq 0,30$
$V_s/V_{s,max}$	0,90	0,70	$\geq 0,65$

- Ανάλυση

- Επιβολή μετακινήσεων συμβατών με γ_s στις θέσεις στήριξης των ελατηρίων

Διαστασιολόγηση

Συντελεστές ασφαλείας δράσεων:

- Κατάσταση Αστοχίας χωρίς σεισμό
  - Ίδιο βάρος
  - Γεωστατική φόρτιση
  - Υδροστατική πίεση
$$\left. \begin{array}{l} \\ \\ \end{array} \right\} \gamma_F = 1.35$$
  - Κινητά φορτία $\gamma_F = 1.50$
  - Εκρηξη $\gamma_F = 1.0$

- Κατάσταση αστοχίας με σεισμό $\gamma_F = 1.0$

- Κατάσταση λειτουργίας (έλεγχος ρηγμάτωσης)
  - Ίδιο βάρος $\gamma_F = 1.0$
  - Γεωστατική φόρτιση ≤ 1.0
  - Υδροστατική πίεση ≤ 1.0
  - Δράσεις καταναγκασμού 1.0